

17.8.2010

Käsiteltävä tässä kokouksessa

9

**LAUSUNTO KOKO UUDENMAAN MAAKUNTAOHJELMAN 2011-2014
LUONNOKSESTA**

Terke 2010-1773

TJA

Terveyslautakunta päättäneen antaa Koko Uudenmaan maakuntaohjelman 2011 - 2014 luonnoksesta seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

"Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakuntien yhdistyessä vuoden 2011 alussa muodostuu maahamme uusi "metropolimaakunta", jonka alueella sijaitsee 28 kuntaa ja asuu yli neljäsosa maan väestöstä. Aluetta voidaan tarkastella neljän pääalueen mukaisesti, jotka ovat pääkaupunkiseutu, Helsingin seudun kehysalue, Läntinen Uusimaa ja Itäinen Uusimaa. Nämä alueet eroavat toisistaan suuresti muun muassa väestön, asumis- ja työtilanteen, palvelujen, liikenteen sekä ympäristön ja yhdyskuntarakenteen suhteen.

Terveyslautakunta toteaa, että alueiden kunnat tekevät keskinäistä yhteistyötä erilaisissa kokonpanoissa. On haasteellista laatia näin monimuotoiselle ja laajalle alueelle sellainen maakuntaohjelma, että se sitouttaisi kaikenlaisia kuntia.

Maakuntaohjelman luonnoksen pohjaksi laadittu analyysi "Metropolimaakunnan toimintaympäristö ja muutosilmiöt" on ansiokas ja monipuolinen esitys alueen nykytilasta, muutoksista ja kehittämishaasteista sekä vahvuuksista ja heikkouksista. Tämän tietopaketin avulla voidaan hahmottaa uuden maakunnan peruslähtökohdat ja löytää keskeisiä painoalueita.

Luonnoksen alussa kerrataan toimintaympäristön analyysissä esitettyjä tietoja melko laajasti (12 sivua) toistaen sen useita taulukoita ja kuvioita. Tämän osion tiivistäminen parantaisi luonnoksen luettavuutta.

Maakuntaohjelman tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2011 – 2014 on ryhmitelty neljään toimintalinjaan. Kuntien kommentteja pyydetään erityisesti niistä ensimmäiseen, joka on "Uudistuvan alueen yhteistyö ja alueiden roolit". Sen päämääränä on "kasvavan metropolimaakunnan eri osien vahvuuksiin perustuva tuloksellinen yhteistyö". Asetetut tavoitteet liittyvät verkostomaiseen yhteistyöhön ja aluekehittämisen uusiin toimintamalleihin.

17.8.2010

Käsitteltävä tässä kokouksessa

Toimintalinjan kuvauksessa kerrotaan, että kuntayhteistyö ja -verkot ovat muutostilassa. Helsingin terveystalvelujen osalta meneillään oleva Helsinki-Vantaa selvitys sekä Helsingin seudun kuntien kaksipuortaisen seutuhallinnon selvitys ovat näistä keskeisimpiä. Lisäksi Espoon kaupunki on teettämässä metropolialueen kilpailukykytutkimuksen. Selvitysten tulosten valmistuttua ne olisi syytä olla käytettävissä uuden metropolimaakunnan yhteistyörakenteita linjattaessa. Tällöin tulee myös tarkastella erikoissairaanhoidon roolia, koska metropolimaakunnan kunnat eivät kaikilta osin kuulu HUS-piiriin.

Luonnoksen toinen toimintalinja koskee metropolimaakunnan kilpailuetua ja asetetut tavoitteet liittyvät logistiikkaan, energiaratkaisuihin, yritysmyönteisyyteen, osaamisen vahvistamiseen ja innovatiiviseen ympäristöön. Kyseessä on erittäin monitahoinen kokonaisuus, jonka tarkempi ryhmittely ja priorisointi olisi tarpeen. Sinänsä tavoitteet ovat kannatettavia.

Kolmas toimintalinja käsittelee asukkaiden hyvinvointia ja palvelujen edellytyksiä ja tavoitteina mainitaan hyvinvointi- ja kulttuuri palvelujen turvaaminen, terveyden edistäminen ja terveyserojen kaventaminen sekä nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Tämä toimintalinja on terveystoimen kannalta keskeisin. Esitetyt toimenpiteet ovat yhteneväisiä Helsingin terveystalveluksen strategiasuunnitelman kanssa ja monia mainittuja toimia toteutetaan jo.

Toimintalinjoista viimeinen eli neljäs liittyy alue- ja yhdyskuntarakenteeseen ja ympäristöön ja tavoitteiksi on asetettu ehea yhdyskuntarakenne ja laadukas elinympäristö, kestävä ja turvallinen henkilöliikenne, toimiva väyläverkosto, ympäristön hyvä tila ja rakentamisen energiatehokkuus sekä uudet energiaratkaisut. Mainittujen tavoitteiden toteutuminen edistää myös väestön terveyttä ja hyvinvointia. Esitettyjen toimenpiteiden osalta terveystalvelukunta viittaa ao. toimialueita käsittelevien lauta- ja johtokuntien lausuntoihin.

Terveystvaikutusten arviointi

Maakuntaohjelman yksi päätavoite on luoda edellytyksiä asukkaiden hyvinvoinnille ja näin se liittyy vahvasti alueen väestön terveyden edistämiseen. Ohjausvaikutuksensa kautta ohjelmalla on mahdollista tukea alueen kuntia ja muita toimijoita valitsemaan ratkaisuja, joilla minimoidaan yksilöiden ja yhteisöjen terveyttä haittaavat ja maksimoidaan terveyttä edistävät vaikutukset.”

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle.

17.8.2010

Käsittävä tässä kokouksessa

Lisätiedot:

Nuutinen Hanna-Leena, erityissuunnittelija, puhelin 310 42662

LIITTEET

Liite 1 [Metropolimaakunnan toimintaympäristöselvitys](#)
Liite 2 [Uudenmaan maakuntaohjelmaluonnos](#)

Esittelijä

Koko Uudenmaan maakuntaohjelman 2011 – 2014 luonnoksesta on pyydetty kaupunginhallitukselle lausunto 26.8.2010 mennessä kaikilta lauta- ja johtokunnilta, henkilöstökeskukselta sekä talous- ja suunnittelukeskukselta.

Lausuntopyyntöön on liitetty tiedoksi Itä-Uudenmaan maakuntasuunnitelma 2040 (Itä-Uudenmaan liitto 2010).

Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnat yhdistyvät valtioneuvoston (22.10.2009) tekemän päätöksen mukaisesti 1.1.2011. Uudenmaan liitto ja Itä-Uudenmaan liitto ovat yhdessä valmistelemaan aluekehittämislain mukaista maakuntaohjelmaa, joka on tarkoitus hyväksyä molemmissa maakuntavaltuustoissa joulukuussa 2010. Liitot ovat lähettäneet ”Koko Uudenmaan maakuntaohjelman 2011 – 2014” luonnoksen kesäkuussa 2010 laajalle lausuntokierrokselle. Luonnos on valmisteltu liittojen asiantuntijoista koostuvassa tiimissä vuorovaikutteisesti kuntien, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) ja Aluehallintoviraston (AVI) sekä alueen eri toimijoiden kanssa. Maakuntaohjelmalla on aluehallinnon toimijoita ohjaava rooli.

Lausuntopyynnössä kuntia pyydetään kiinnittämään erityistä huomiota toimintalinjaan ”Uudistuvan alueen yhteistyö ja alueiden roolit”, johon toivotaan näkemyksiä jatkotyön pohjaksi sekä tarvittaessa kuntien yhteistyöalueitten määrittämiseksi. Kaikkien toimintalinjojen osalta pyydetään näkemyksiä keskeisistä toimenpiteistä.

Lisäksi loppukesällä 2010 kunnilta tiedustellaan erikseen ehdotuksia maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmaan sisältyviksi hankkeiksi, joille tullaan kohdentamaan alueellista kehittämisrahoitusta.

Aluehallinnon uudistuksen yhdeksi tarkoitukseksi mainitaan maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman merkityksen korostaminen alueellisessa kehittämisessä. Ohjelmalla pyritään vaikuttamaan valtion alueviranomaisten toimintaa ohjaavien

17.8.2010

Käsittävä tässä kokouksessa

suunnitelmien sisältöön ja kehittämiseen sekä ohjattavien valtion rahojen määrään ja kohdentamiseen. Kuntien omaa kehittämistoimintaa esitetään suunnattavaksi maakuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Maakuntaohjelmaan liittyen tullaan syksyllä 2010 päivittämään Uudenmaan ELY-keskuksen strateginen tulossuunnitelma 2010 - 2011 ja vuonna 2011 tulee käynnistymään vuosia 2012 - 2015 koskevien tulossuunnitelmien valmistelu.

Maakuntaohjelman päätavoitteet ovat:

1. Hyödyntää metropolimaakunnan kilpailuetua
2. Luoda edellytyksiä asukkaiden hyvinvoinnille sekä palveluiden turvaamiselle ja uudistamiselle
3. Kehittää alue- ja yhdyskuntarakennetta ja ympäristöä kestäväällä tavalla.

Maakuntaohjelman valmistelun tueksi on laadittu analyysi "Metropolimaakunnan toimintaympäristö ja muutoksiin. Lähtökohtia ja kehittämishaasteita maakuntaohjelman laatimiselle (Seppo Laakso, Kaupunkitutkimus TA Oy, Uudenmaan liiton julkaisu E 110 – 2010). Julkaisussa käytetään nykyisen Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnat kattavasta alueesta nimitystä "metropolimaakunta" ja siihen tulee kuulumaan 28 kuntaa.

Maakuntaohjelman luonnoksen alussa esitellään kehittämisen lähtökohdat, joihin kuuluvat edellisten maakuntaohjelmien vaikuttavuuden arviointi, toimintaympäristön keskeisten piirteiden kuvaus sekä ohjelman kehittämisstrategian ja linjausten esittely.

Uudellamaalla maakuntaohjelmien vaikuttavuuden on todettu aikaisempina vuosina olleen muita maakuntia vähäisempi toimijoiden suuresta määrästä ja toiminnan monimuotoisuudesta johtuen. Tähän toivotaan nyt parannusta.

Metropolimaakunnan toimintaympäristö on maassamme ainutlaatuinen, koska se muodostuu 1,5 miljoonan asukkaan väestökeskittymästä, jolla asuu 28 % maamme väestöstä, sijaitsee 33 % työpaikoista ja siellä tuotetaan 38 % valtakunnan bruttokansantuotteesta. Se on Suomen taloudellinen, liikenteellinen, sivistyksellinen ja hallinnollinen keskus, joka kuuluu Euroopan vauraimpien ja kilpailukykyisimpien suurkaupunkialueiden joukkoon. Maakunta koostuu useista hyvin erilaisista alueista ja maakuntasuunnitelmassa se jaetaan neljään osa-alueeseen: pääkaupunkiseutu, Helsingin seudun kehysalue, Läntinen

17.8.2010

Käsitteltävä tässä kokouksessa

Uusimaa ja Itäinen Uusimaa.

Toimintaympäristöanalyysissä kuvatut ydinteemat ovat:

1. Aluetalouden rakenne, kilpailukyky ja yritystoiminta
2. Väestö
3. Asuminen
4. Työ ja osaaminen
5. Palvelut
6. Liikenne ja saavutettavuus
7. Ympäristö sekä alue- ja yhdyskuntarakenne.

Ajankohtaisiksi ja tärkeiksi ns. läpäiseviksi muutosilmiöiksi on valittu:

1. Taloudellinen rakennemuutos
2. Ilmastonmuutos
3. Internet
4. Ikääntyminen
5. Maahanmuutto
6. Hitaat ja nopeat muutokset.

Ohjelman keskeisenä sisältönä ovat kehittämisstrategiat ja linjaukset (ohjelman strategiaperusta), jotka johdetaan Uudenmaan maakuntasuunnitelman 2033 ja Itä-Uudenmaan maakuntasuunnitelman 2040 visioista ja strategioista, ELY:n ja AVI:n strategisten tulossopimusten painopisteistä sekä paikallisista, kansallisista ja koko EU:ta koskevista ohjelmista ja strategioista.

Koko Uudenmaan strategiset tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2011 – 2014 on ryhmitelty neljään toimintalinjaan, joista kullekin on määritetty päämäärä ja 2-5 tavoitetta toimenpide-ehdotuksineen. Toimintalinjat ovat:

1. Uudistuvan alueen yhteistyö ja alueiden roolit
2. Metropolimaakunnan kilpailuetu
3. Asukkaiden hyvinvointi ja palvelujen edellytykset
4. Alue- yhdyskuntarakenne ja ympäristö.

Maakuntaohjelman lopussa kerrotaan miten eri tahot ovat osallistuneet ja tulevat osallistuman ohjelman valmisteluun sekä kuvataan vaikutusten arviointi, joka sisältää ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnin lisäksi taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset.